

УДК 343.35:339.727(04)

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.5.41>**Андрій Боровик,**

канд. юрид. наук, доцент,

член-кореспондент Академії економічних наук України,

професор кафедри кримінального права і правосуддя

Міжнародного економіко-гуманітарного університету імені академіка Степана Дем'янука

СТАН НАУКОВИХ РОЗРОБОК З ПИТАНЬ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ВПЛИВУ КОРУПЦІЇ НА ПРЯМІ ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ

У статті з'ясовано стан наукових розробок з питань, що стосуються впливу корупції на прями іноземні інвестиції. Інтенсивний розвиток економічних процесів та інститутів громадянського суспільства в Україні стримується передусім поширеністю такого соціального явища, як корупція. Її негативний вплив на економіку та політичну систему в Україні стає все більш відчутним і на тепер створює загрозу національній безпеці держави, на чому наголошується у Законі України «Про основи національної безпеки України» (2003 р.), де підкреслюється, що основною реальною та потенційною загрозою національній безпеці України, стабільності в суспільстві є поширення корупції в органах державної влади, зрощення бізнесу і політики, організованої злочинної діяльності [18].

Високий рівень корумпованості влади України визнано не тільки її політичним керівництвом, законодавчим органом, вітчизняними та зарубіжними аналітиками, а й відповідними міжнародними інституціями. Зокрема, на міжнародному рівні Україна має репутацію надзвичайно корумпованої країни. При цьому масштаби корумпованості влади в Україні протягом тривалого часу зберігають тенденцію до невпинного зростання. Отже, корупція залишається однією із ключових проблем розвитку суспільства та державності України та пронизує всі сфери її життєдіяльності.

Незважаючи на реалізацію низки державних заходів щодо протидії корупції (прийняття відповідних нормативно-правових актів, створення спеціальних антикорупційних та правоохоронних органів, що їй протидіють), вони так і не привели до відчутних позитивних зрушень у сфері боротьби з корупцією передусім тому, що їй досі не створено ефективної науково обґрунтованої системи контролю за корупцією.

Зміст і принципи законодавчої діяльності мають завжди слугувати основою для всіх, без винятку, політичних сил, які у результаті виборів на певний період приходять до влади.

Саме тому знання про цей процес та дотримання правил законотворчої техніки мають стати пріоритетними у діяльності як парламенту загалом, так і окремо взятого народного депутата, а також інших суб'єктів законодавчої ініціативи, виключний перелік яких визначений у Конституції України.

Повною мірою це стосується й діяльності, пов'язаної з іноземним інвестуванням в Україні, враховуючи значну залежність її від корупційних впливів.

Як із цього приводу влучно зауважив О. Ю. Шостко, корупційні практики порушують основні конституційні засади щодо дотримання прав і свобод громадян, дискредитують політичні й економічні реформи, спричиняють фінансові кризи, величезне розширення в доходах, блокують надходження інвестицій, порушують принцип рівності перед законом тощо. Як наслідок, за даними Світового банку, від корупції страждає більшість населення країн, що розвиваються [19, с. 9].

Ключові слова: корупція, іноземні інвестиції, кримінальне корупційне правопорушення, зовнішньоекономічна діяльність.

Постановка проблеми. У цій науковій статті нами проаналізовано стан наукових розробок з питань, що стосуються впливу корупції на прямі іноземні інвестиції. На підставі проведеного аналізу у роботі також запропоновані науково обґрунтовані заходи щодо теоретичного обґрунтування впливу корупції на прямі іноземні інвестиції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з даної теми. Вивченню понять корупції, а також корупційного діяння як комплекс-

ного поняття приділено увагу в працях відомих вітчизняних учених у галузі кримінології та кримінального права: Л. Багрія-Шахматова, О. Дудорова, А. Закалюка, М. Камлика, О. Костенка, М. Мельника, Є. Невмержицького, А. Редьки, М. Хавронюка.

Дослідженню причин, умов, особливостей попередження та засобів протидії різним видам корупційної діяльності присвячували наукові праці такі українські та російські автори, як: М. Буроменський, А. Гайдук,

В. Гладкіх, Л. Гаухман, А. Долгова, Д. Заброна, В. Зеленецький, О. Кальман, В. Лунсєв, В. Малков та вже згадані вище Л. Багрий-Шахматов, О. Дудоров, М. Камлик, М. Мельник, Є. Невмержицький тощо.

Крім того, окремі питання виявлення, припинення корупційних правопорушень та запобігання їм досліджували такі вчені, як П. Андрушко, В. Авер'янов, О. Бандурка, В. Борисов, В. Бутузов, А. Боровик, М. Вербенський, А. Волобуєв, В. Гончаренко, І. Голосніченко, С. Гусаров, М. Гуцалюк, С. Дерев'яно, Р. Калюжний, Н. Карпов, С. Ківалов, О. Копан, В. Лисиченко, В. Малярєнко, Є. Моїсєєв, Г. Пожидаєв, Є. Скулиш, Є. Стрельцов, В. Суценко, В. Тацій, С. Шепетько, М. Шумило та ін.

Інші роботи з цих питань (М. Бездольного, В. Гвоздецького, І. Дьоміна, Д. Заброди, В. Завгороднього, Д. Йосифовича, С. Рогольського, О. Ткаченка, І. Яцківа тощо) пов'язані з висвітленням загальних адміністративно-правових засад запобігання корупції та заходів боротьби з нею, а також адміністративно-правових засад діяльності правоохоронних органів щодо протидії корупції тощо.

Поряд із цим слід визнати, що стан наукових розробок з питань, що стосуються впливу корупції на прямі іноземні інвестиції на тепер вченими досліджений неповною мірою, а тому тема цієї наукової статті є досить актуальною та такою, що має теоретичне і практичне значення.

Метою даної наукової статті є вивчення та з'ясування стану наукових розробок з питань, що стосуються впливу корупції на прямі іноземні інвестиції.

Виклад основного матеріалу. У межах проведеного дослідження не можна охопити весь перелік проблем протидії корупційній злочинності та згадати всіх вчених, які присвячували свої роботи цій тематиці. Водночас у цьому дослідженні ми намагались систематизувати всі наукові розробки, що стосуються впливу корупції на прямі іноземні інвестиції.

Проблемні кримінологічні питання протидії корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії (2015 р.) розглядала у своїй докторській роботі О. Бусол [4]. Вона, зокрема, надала визначення понять «корупційна злочинність» та «протидія корупційній злочинності».

Проблеми розвитку тіньового сектора економіки, корупції та методи боротьби з цими негативними явищами досліджували у своїх працях В. Бутенко, З. Варналій, І. Дегтяр, І. Жданов, І. Озерський, В. Попович,

В. Предборський, О. Рибчак, Є. Самойленко, А. Ставицький, Ю. Латов, І. Мазур, О. Черниш та ін. Так, науковці-практики, які безпосередньо займаються питаннями протидії корупції, зокрема М. Хавронюк, А. Єрмак, В. Попович, Т. Якимець тощо, вказували на недоліки організаційно-правового забезпечення протидії корупції.

Проблематиці міжнародного інвестування в сучасній світовій економіці приділили увагу як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, серед яких: Є. Авдокушин, К. Амадео, Т. Говорушко, Дж. Грахам, О. Едуардо, Л. Ігоніна, Т. Ісаченко, Н. Краснікова, П. Кругман, Е. Кушніренко, Т. МакДонах, Н. Навроцька, Н. Обушна, О. Пирог, А. Поручник, Є. Сидорова, І. Стебляно, Н. Стукало, Т. Фролова та інші. Вагомий внесок у розвиток теоретичних, методологічних та науково-практичних засад формування та реалізації національних стратегій розвитку зробили вітчизняні та зарубіжні науковці, зокрема: О. Артемов, М. Бутко, О. Джусов, М. Дітковська, Н. Дучинська, С. Задорожна, Т. Куценко, Н. Овчинникова, Ю. Орловська, Н. Скрипник, І. Тараненко, С. Чистов та інші. Теоретичні засади, елементи та чинники формування регіональних інтеграційних об'єднань країн досить ґрунтовно досліджені в працях провідних учених, таких як: Б. Баласса, Ю. Борко, Ю. Ваннон, Д. Вайнер, С. Вольпе, С. Грибова, Е. Данилюк, М. Згуровський, П. Ламі, А. Ліхачов, Д. Лук'яненко, Дж. Най, В. Новицький, А. Полукетов, А. Спартак, Л. Уінтерс, Дж. Фуентес, Ю. Чириченко, О. Чугаєв, В. Чужиков, М. Шифф та інші. Значний внесок у дослідження перспектив реалізації інвестиційних стратегій країн в умовах посилення регіоналізації міжнародної торгівлі зробили науковці та практики, зокрема: Р. Болдуїн, Д. Велде, О. Гусєйнов, О. Дзяд, Ф. Жомотт, А. Кочнева, Дж.-А. Кравфорд, М. Лешер, Н. Мешко, Д. Медведєв, Г. Мірдал, В. Рокоча, Є. Семак, І. Турлай, М. Фанбюлех, Р. Флорентіно, У. Шарп, Ю. Шишков, А. Шумський та інші. Також вивченню впливу регіоналізації міжнародної торгівлі на залучення іноземних інвестицій у країни-члени регіональних інтеграційних об'єднань приділяють увагу експерти ЮНКТАД, Світового банку та СОТ.

Вагомий внесок в економічну теорію засад прямого іноземного інвестування зробили такі науковці, як: Б. Губський, В. Дергачова, С. Захарін, О. Федоренко, Н. Вознесенська та ін.

Проблема формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні завжди знаходилася в центрі уваги учених-економістів. Проблема залучення іноземних інвестицій

та створення сприятливого інвестиційного клімату в Україні займалися такі вчені, як А. Музиченко, А. Філіпенко, В. Комаров, В. Лановий, І. Бланк, М. Мельник та інші.

З-поміж наукових праць, в яких досліджуються процеси прямого іноземного інвестування в умовах глобалізації, форми та рівні міждержавного та регіонального інвестиційного співробітництва, сучасні особливості інвестиційних стратегій, слід відзначити роботи таких зарубіжних та вітчизняних науковців, як О. Азуан, Дж. Александер, Л. Антонюк, К. Бендукидзе, Д. Вітас, О. Гаврилюк, Т. Гайдай, Л. Гітман, Е. Девіс, М. Джонк, М. Енг, Т. Кіннан, К. Коджімі, Р. Кун, Я. Кузьминов, Ф. Ліс, Д. Лук'яненко, З. Луцишин, Ю. Макогон, Р. Манделл, А. Маркус, М. Міллер, О. Мозговий, В. Новицький, Д. Норт, Т. Озава, О. Роґач, Л. Руденко-Сударева, Т. Склярчук, Я. Столярчук, О. Ткач, Ф. Фабозці, Б. Фридман, Ф. Хайден, А. Шастітко, В. Шевченко та ін.

До початку розбудови незалежної держави в Україні не приділялося належної уваги кримінологічним дослідженням протидії корупції, більше того цей феномен в СРСР не розглядався кримінологами та політиками як загроза національній безпеці. Окремі аспекти протидії корупції в дореволюційний і радянський періоди розглядалися переважно в контексті боротьби з хабарництвом у працях Б. Волженкіна, П. Гришаєва, М. Зильберштейна, В. Квашиша, М. Неклюдова, О. Сахарова, П. Яні. Перші кроки у цьому напрямі стали здійснюватися тільки на початку 90-х років ХХ ст. Тоді ж і почала формуватися законодавча база протидії корупції, що і пояснює обмеженість охоплення ними питань протидії корупційній злочинності.

Одне з перших емпіричних досліджень корупції та інвестицій було здійснене П. Мауро в 1995 р. На масиві країн він показав, що корупція скорочує співвідношення обсягу інвестицій до ВВП і таким чином сповільнює економічне зростання. П. Мауро, зокрема, стверджував, що якби рівень корупції, приміром, у Бангладеш зменшився б хоча б до рівня Уругваю, інвестиції б там зросли майже на 5 % обсягу ВВП! А зростання рівня корупції в Сінгапурі до масштабів Мексики було б рівнозначним збільшенню податкових ставок на 20 % [3].

Зауважимо, що в сучасній юридичній літературі існує багато визначень корупції. Частина їх аналізується в праці М. Камлика і Є. Невмержицького «Корупція в Україні» [15], яка видана в 1998 році і є першою роботою, присвяченою корупції в українській державі.

Значним внеском у розробку дієвих заходів запобігання корупції в Україні стало дослідження М. Мельника (2002 р.), присвячене кримінологічним та кримінально-правовим проблемам протидії корупції [14]. Проте, з огляду на значні зміни останніми роками організаційно-правової інфраструктури запобігання корупції та постійну трансформацію нормативно-правової бази з її протидії в Україні, а також зважаючи на необхідність теоретичного аналізу впливу нових нормативно-правових актів на реальний стан боротьби з цим суспільно небезпечним явищем, ця проблематика потребує подальших досліджень у цьому напрямі з урахуванням згаданих вище змін, адже корупція постійно видозмінюється залежно від зміни соціально-економічних відносин. Недостатнє урегулювання економічних відносин у країні, ослаблення соціального контролю економічної діяльності, наявність командно-кланової системи організації державної влади і притаманної їй кругової поруки, олігархізація політичної влади призводять до посилення корупційних тенденцій в усіх сферах суспільного життя.

М. Мельник наголошує на необхідності першочергового розгляду соціальної сутності корупції, яка, на думку автора, проявляється в тому, що вона: має соціальну зумовленість (є продуктом соціального життя); має свою соціальну ціну, яку платить суспільство за існування корупції; істотно впливає на найважливіші соціальні процеси; має історичні витоки і глобальний характер; є економічним, політичним, правовим, психологічним і моральним явищем; має властивість пристосовуватись до соціальних реалій, постійно мімікрувати та видозмінюватися [14]. Інший автор В. Дрьомін також розглядає корупцію як соціальний інститут у структурі суспільних відносин [8, с. 6, 22].

В. Гаращук і А. Мухатаєв теж вважають, що корупція є явищем скоріше соціальним, кримінологічним, ніж юридичним [6, с. 255].

Є. Невмержицький, дослідження якого було присвячене генезису корупції, її тенденцій, форм поширення і проявів у суспільстві, характеру і глибині впливу на суспільні процеси, розглядає корупцію як економічне, політичне, правове і культурне явище [16].

Водночас до 2010 року у більшості вітчизняних наукових праць корупція розглядалася переважно як явище, що впливає з державного управління, ототожнюючись із владою бюрократії й недосконалістю правового забезпечення механізмів боротьби з нею [5, с. 3]. Основний акцент робився на неспроможності, а подекуди й небажання державної влади вживати дієвих заходів з протидії корупції.

У цьому контексті варто згадати дослідження О. Бусол на тему «Протидія корупційній злочинності в Україні в контексті сучасної антикорупційної стратегії» (2015 р.) [4]. Розглянуто генезис поняття «протидія корупції», характеристику сучасного стану протидії корупційній злочинності в Україні, політику держави з цього напрямку в сучасний період. Досліджено рівень корупційної злочинності в Україні в окремих сферах життєдіяльності суспільства. Проведено порівняльний аналіз антикорупційних стратегій держав Центральної та Східної Європи. Сформульовано пропозиції, спрямовані на вдосконалення заходів протидії корупційній злочинності в Україні та українського антикорупційного законодавства. Запропонована в дисертації концепція протидії корупційній злочинності в Україні є науковою характеристикою єдності ідей, які забезпечують спрямованість стратегії на формування особистості, позбавленої корупційного світогляду.

Отже, можна констатувати, що корупція в Україні є складним комплексним соціальним, економічним, політичним, правовим, моральним, психологічним та культурним явищем, яке негативно впливає на всі аспекти політичного і соціально-економічного розвитку суспільства і держави, загрожує демократії та правам людини, підриває соціальну справедливість та легітимність публічних інститутів.

Соціальна сутність корупції, яка полягає у спотворенні суспільних відносин, пов'язаному з розладом усталеного справедливого порядку у суспільстві та занепадом моральності, зумовлена певними історичними витоками та соціальними передумовами.

Жодна країна світу, жоден політичний режим не має повного імунітету від корупції, змінюються лише її обсяги та прояви. Корупція притаманна всім без винятку суспільствам, вона – невід'ємний атрибут публічної влади, а її розміри залежать від ефективності зусиль держави щодо протидії їй. Тому зрозуміло, що подолати та викоринити повністю корупцію неможливо – можна лише її мінімізувати.

Корупція як соціальне явище має соціальну зумовленість, соціальні закономірності розвитку та здійснює негативний вплив на соціальні процеси. Приміром, М. Луценко, Л. Щербина передусім розглядають корупцію як різновид соціальної корозії, яка руйнує органи державної влади [12, с. 143]. М. Мельник також визначає корупцію як корозію влади, яка роз'їдає і руйнує органи державної влади, державу і суспільство в цілому [13].

Можна констатувати безперечний вагомий внесок вказаних вище науковців у розроблення зазначеної проблематики, однак наукові праці цих вчених торкалися лише окремих аспектів проблеми протидії корупції, актуальних на певних етапах розвитку законодавства та правоохоронної практики України, тобто до моменту створення ряду правоохоронних та антикорупційних державних органів, покликаних здійснювати боротьбу з корупцією в нашій державі. Чимало питань, що стосуються сучасного стану поширення корупції в Україні та проблем, які виникають у процесі запобігання їй, продовжують залишатися дискусійними, або окремі питання досі взагалі не висвітлювалися науковцями.

В. Астанін, предметом дослідження якого є антикорупційна політика, слушно зауважує, що кримінологічні аспекти антикорупційної політики в науці досліджені фрагментарно насамперед через відсутність протягом тривалого часу її контурів і змісту. Загальні або спеціальні питання боротьби з корупційною злочинністю, які вивчалися особливо часто в пострадянський період, з об'єктивних причин не могли відобразити весь комплекс проблем у контексті антикорупційної політики, законодавчі та правозастосовні засади якої тільки формуються в сучасний період. У своїй науковій праці вчений зазначає, що сучасні антикорупційні заходи тільки стають предметом розрізненого вивчення, причому в межах різних галузей юридичної науки (цивільного, державного, адміністративного права). Науково-практичний аналіз показників корупції, які змінюються залежно від вжитих заходів щодо її проявів, дослідження механізмів детермінації і причинності корупції в усьому різноманітті її якісних і кількісних характеристик не тільки є необхідною умовою глибокого пізнання корупції, але й має важливий прикладний аспект. За твердженням вченого, низка антикорупційних заходів не відповідає змісту державної політики протидії корупції. Їх застосування має бути пов'язано з виявленням закономірності корупції та протидії їй, на основі яких вирішуються питання усунення причин і умов, що детермінують корупційні прояви, в тому числі тих, які дозволяють попередити властиву корупції трансформацію незлочинних форм у злочинні та навпаки. Такі знання лежать у сфері кримінології, в якій вивчення проблем протидії корупції представлено найбільш комплексно та має апробовані за тривалий період методологічні основи [2]. Вченим розширено тематичний понятійний апарат: вперше введено в науковий

обіг поняття «корупційні ризики, пов'язані з державною службою», «корупційна практика».

У 2007 р. виходить друком монографія В. Журавського, М. Михальченка, О. Михальченка [10], в якій розглядається взаємозв'язок корупції в Україні з політикою, економікою, мораллю, правом та іншими сферами суспільного життя. Вчені показують багатоаспектність корупції і знов-таки її системний характер в Україні. Автори застосовують цікавий підхід, використовуючи метафору, доводячи, що корупція – не політика, а «анти-політика, яка роз'їдає державний механізм» України, руйнує нормальні суспільні відносини, деформує сучасну українську політику, яка спрямована на добробут, економічне зростання і європейський вибір країни. Як зазначають автори, системний підхід до проблеми механізмів подолання корупції в Україні передбачає виділення певного системоутворюючого параметра, що зумовлює структуру цієї системи. Таким параметром, на думку дослідників, виступає держава, яка не тільки вносить левову частку в розробку і реалізацію цих механізмів, але й координує діяльність недержавних органів з виконання антикорупційних законів і програм у межах, визначених Конституцією України. Автори монографії дотримуються позиції, що державні механізми подолання корупції є провідним елементом цієї системи. Громадські ініціативи з розробки законодавчої бази з протидії корупційній злочинності, вільна преса, достатня кількість науковців, система підготовки кадрів (недержавна), політичні партії та громадські організації, які здійснюють соціальний контроль за процесом боротьби з корупцією, міжнародні організації та інше, на думку вчених, є другим складником механізмів для створення умов подолання корупції. Проте перелічені дослідниками як складники механізмів фактори, заходи та суб'єкти не є лише складниками, а є повноцінними суб'єктами протидії корупційній злочинності та не менш значущими факторами і заходами такої протидії, ніж державні механізми. На думку авторів, побудова демократичної і соціально-правової держави, докорінні зрушення у подоланні корупції можливі лише за наявності системи спеціальних механізмів та виваженого законодавчого регулювання їхньої діяльності. Щодо цього зазначимо, що твердження про виключну наявність спеціальних механізмів видається нам сумнівним. До того ж тут наявна підміна поняття, оскільки не можна регулювати діяльність «механізмів», навіть законодавчо.

О. Литвинов, говорячи про розробку стратегії протидії злочинності на новий історичний етап розвитку суспільства, слушно

вважає доцільним докладно і всебічно вивчити попередню стратегію. Це потрібно для того, щоб повною мірою усвідомити її сильні та слабкі сторони, використати практичне значення перших і не допустити, попередити рецидив других. Отже, на підставі аналізу сутнісних і змістовних характеристик стратегії протидії злочинності вчений дає їй таке визначення: це система обґрунтованих і офіційно прийнятих поглядів і уявлень, принципів і положень про шляхи, засоби і механізм захисту життєво важливих інтересів громадянина, суспільства, держави, законних з точки зору права, від внутрішніх і зовнішніх загроз від злочинності. Процес реалізації стратегії протидії злочинності вчений пропонує поділити на етапи: на першому етапі основні зусилля держави та суспільства необхідно зосередити на витісненні злочинності з легального сектора економіки і політичної сфери. Одночасно варто вжити заходів щодо звуження тіньового складника економіки країни, що дозволить значно обмежити економічну і фінансову базу злочинності, її ресурси для подальшого зростання. Ці кроки слід синхронізувати з масштабною боротьбою з корупцією, оскільки вони не дадуть позитивного результату, якщо державний механізм не буде очищено від цієї вади [11].

Реформам українського антикорупційного законодавства, зокрема, у світлі міжнародно-правових зобов'язань присвячені праці П. Андрушка [1], в яких вчений аналізує національне міжнародне законодавство України, виходячи з відповідних міжнародних стандартів та принципів. Як зазначає вчений, підстав стверджувати, що реформування антикорупційного законодавства України, яке здійснювалось протягом 2006–2011 рр., досягло своєї мети і є завершеним, немає. Цей висновок вченого актуальний і в нинішніх умовах. Також дослідник проводить доктринальний аналіз ознак корупційних злочинів та виокремлює особливості застосування антикорупційного законодавства стосовно певних категорій осіб.

Досвіду імплементації антикорупційних норм міжнародного права у вітчизняне законодавство присвячує роботи О. Житний [9]. Розглядаючи вплив на розвиток кримінального права України міжнародно-правових документів, вчений звертає увагу, що в 70-х роках ХХ ст. корупційні правопорушення оцінювалися ООН як проблема здебільшого внутрішньодержавна (зокрема, в Кодексі поведінки посадових осіб із підтримання правопорядку, затвердженому 1979 р., вказано: «Поняття корупції має визначатися національним правом». Однак у 90-х роках

ця організація створює глобальну мережу антикорупційних норм) [17, с. 93]. Пояснюється збільшення об'єктів антикримінальної діяльності ООН передусім тим, що злочинність у нових умовах набула характеру планетарної проблеми. Глобальною має бути й реакція на це масштабне соціально негативне явище [7, с. 16].

Враховуючи стрімкі зміни останнім часом українського законодавства і зміну напрямів політики держави у сфері протидії корупції в бік європейських стандартів, доцільно уточнити відповідний зміст політики України і надати пропозиції щодо законодавства в цій сфері. На нашу думку, питання, що розглядаються у працях, містять загальні риси для подальшого вивчення їх у контексті корупційної злочинності, що дозволить удосконалити законодавство у сфері національної безпеки України.

Висновки

Відштовхуючись від базових положень, висновків, сформульованих згаданими вченими, віддаючи належне їх вагомому внеску в загальний розвиток проблем корупції, слід, утім, констатувати, що праць, в яких комплексно досліджуються проблеми протидії впливу корупції на прямі іноземні інвестиції в Україні у період 1991–2019 рр., немає. Відсутні й праці щодо аналізу протидії корупції на прямі іноземні інвестиції в її розвитку, які б ґрунтувалися також на підході до протидії корупції усіма її суб'єктами, якими є суспільство в особі його інститутів, окремі фізичні та юридичні особи. Отже, необхідно виробити цілісну систему протидії корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії та сформулювати на цій основі пропозиції нормативно-правового характеру, спрямовані на забезпечення підвищення ефективності діяльності у сфері інвестування.

Незважаючи на велику кількість робіт як вітчизняних, так і зарубіжних вчених із вибраної проблематики, малодослідженим залишається теоретичне обґрунтування впливу корупції на прямі іноземні інвестиції, поняття, форми та види іноземних інвестицій, формалізація механізму та визначення інструментів їх реалізації в умовах регіоналізації міжнародної торгівлі. Важливим завданням також є визначення напрямів удосконалення інвестиційних стратегій країн з урахуванням їх переваг, можливих ризиків та провідних факторів середовища формування та реалізації в Україні.

Список використаних джерел:

1. Андрушко П. П. Реформа українського антикорупційного законодавства у світлі міжна-

родно-правових зобов'язань України. Київ: Атіка, 2012. 332 с.

2. Астанин В. В. Антикоррупционная политика России: криминологические аспекты : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Москва, 2009. 37 с.

3. Бусол О. Ю. Інвестиції і корупція: хто кого? *Центр досліджень соціальних комунікацій НБУВ*. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=1834:koruptsiya&catid=8&Itemid=350 (дата звернення: 22.03.2020).

4. Бусол О. Ю. Протидія корупційній злочинності в Україні у контексті сучасної антикорупційної стратегії : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2015. 479 с.

5. Відповідальність за корупційні діяння, правові засади відшкодування збитків, завданих внаслідок їх вчинення : навч.-метод. Матеріали / Ю. В. Баскакова, В. М. Гаврилюк, П. В. Качанова, Г. О. Усатий; упоряд. О. В. Жур. Київ: НАДУ, 2013. 108 с.

6. Гаращук В., Мухатаєв А. Категоріально-правова характеристика корупції: визначення понять «корупційне правопорушення» та «корупційний злочин». *Вісник Академії правових наук України*. 2007. № 3 (54). С. 254–265.

7. Голик Ю. В. Преступность – планетарная проблема. (К итогам XI Конгресса ООН по предупреждению преступности и уголовному правосудию) / Ю. В. Голик, А. И. Коробеев. Санкт-Петербург: Юрид. центр Пресс, 2006. 215 с.

8. Дрьомін В. М. Інституціональна теорія злочинності та криміналізації суспільства : автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. Київ, 2010. 38 с.

9. Житний О. О. До питання про вплив на розвиток кримінального права України рішень Організації Об'єднаних Націй з питань боротьби зі злочинністю. *Публічне право*. 2012. № 4 (8). С. 136–142.

10. Журавський В. С., Михальченко М. І., Михальченко О. М. Корупція в Україні – не політика : монографія. Київ: Фенікс, 2007. 408 с.

11. Литвинов О. М. Стратегія протидії злочинності. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2013. № 1 (1). С. 377–387.

12. Луценко М. М., Щербіна Л. І. Корупція в Україні: сучасний стан і проблеми протидії. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2015. № 15. Т. 2. С. 142–145.

13. Мельник М. І. Корупція – корозія влади (соціальна сутність, тенденції та наслідки, заходи протидії) : монографія. Київ: Юрид. думка, 2004. 400 с.

14. Мельник М. І. Криминологічні та кримінально-правові проблеми протидії корупції : дис. ... д-ра юрид. наук. Київ, 2002. 506 с.

15. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні. Київ: Знання, 1998. 186 с.

16. Невмержицький Є. В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії : монографія. Київ: КНТ, 2008. 368 с.

17. Нуруллаєв І. Роль ООН у формуванні глобальної міжнародно-правової антикорупційної стратегії. *Юридична Україна*. 2007. № 12. С. 93–96.

18. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 червня 2003 р.

№ 964-IV. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (дата звернення: 24.03.2020).

19. Запобігання корупції : підручник / Б. М. Головін, О. Г. Колб, В. Ф. Оболенцов та ін.; за заг. ред. Б. М. Головіна. Харків: Право, 2019. 296 с.

The article ascertains the state of scientific development on question, the concerning influences of corruption on direct foreign investments. Intensive development of economic processes and institutes of civil society in Ukraine restrains first of all prevalence of such social phenomenon as corruption. Its negative impact on economy and political system in Ukraine becomes more and more notable and for today creates threat of national security of the state, about what it is noted in the law of Ukraine «About bases of National Security of Ukraine» (2003 year), where emphasized, that main real and potential threat of national security of Ukraine, stability in society distribution of corruption in public authorities, combining business and politics, organized criminal activity.

High level of corruption of the power of Ukraine are recognized not only its political management, legislature, domestic and foreign analysts but also relevant international institutes. In particular, at the international level Ukraine has reputation of extremely corrupted country. At the same time scales of corruption of the power in Ukraine keep a trend to constant growth for a long time. So, corruption remains one of key problems of development of society and statehood of Ukraine and penetrates all spheres of its activity.

Despite realization of a number of the state measures for anti-corruption (adoptions of the relevant normative legal acts, creation of special anti-corruption and law enforcement agencies that it is counteracted), they did not bring to notable positive shifts in the sphere of fight against corruption, first of all because, as still the effective evidence-based control system for corruption is not created.

This process and observance of rules of the legislative equipment has to become priority in activity as in general parliament, and an individual People's Deputy and also others subject a legislative initiative which exclusive list is defined in the Constitution of Ukraine.

Fully it concerns also activity, applies with foreign investment in Ukraine, considering considerable dependence it from corruption influences.

As about it noticed O. Shostko, corruption practices break the main constitutional bases on respect for the rights and freedoms of citizens, discredit political and economic reforms, cause financial crises, huge stratification in income, block receipt of investments, break the principle of equality before the law, etc. As a result, according to the World Bank, most of the population of developing countries suffers from corruption [19, p. 9].

Key words: corruption, foreign investments, criminal corruption offense, foreign economic activity.